

MONITOR KOREAŃSKI

LISTOPAD 2019

„Monitor Koreański” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Korei Południowej, ze szczególnym naciskiem na działania Korei Południowej w regionie Europy Środkowej oraz relacje międzykoreańskie. Monitor opracowała mgr Joanna Beczkowska.

MONITOR KOREAŃSKI

LISTOPAD 2019

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

4 listopada: w Bangkoku zakończono negocjacje dotyczące Kompleksowego Regionalnego Partnerstwa Gospodarczego. Korea Południowa, państwa członkowskie ASEAN, Chiny, Japonia, Australia i Nowa Zelandia zawarły porozumienie w sprawie Kompleksowego Regionalnego Partnerstwa Gospodarczego (RCEP). W trwających kilka lat negocjacjach dotyczących regionalnego paktu handlowego uczestniczyły także Indie, ale ostatecznie nie zgodziły się na przystąpienie do porozumienia pod przewodnictwem Chin. Indie wskazały także na wiele luk w zaproponowanym pakcie handlowym, szczególnie w kwestii taryf. Pozostałe strony negocjacji, w tym Korea Południowa zgodziły się, że umowa RCEP ma na celu dalsze rozszerzanie i pogłębianie regionalnej współpracy. Rozmowy dotyczące paktu handlowego rozpoczęły się w 2013 roku. Po zgodzie na podpisanie porozumienia rozpoczęte zostaną prace nad formalnym podpisaniem umowy w przyszłym roku. Południowokoreański Minister Handlu Yoo Myung-hee wyraził nadzieję, że umowa RCEP przyspieszy realizację inicjatyw związanych z „Nową Polityką Południową”, która ma na celu wzmocnienie strategicznych relacji Korei Południowej z państwami Azji Południowo-Wschodniej.

5 listopada: Prezydent Moon Jae-in i Premier Abe Shinzo spotkali się w trakcie szczytu ASEAN+3. Było to pierwsze spotkanie przywódców Korei Południowej i Japonii od miesięcy. Podczas bardzo krótkiego nieoficjalnego spotkania obie strony zgodziły się, że dialog jest jedynym sposobem rozwiązania konfliktu na linii Seul-Tokio. Prezydent Moon Jae-in uznał spotkanie za „znaczące”. Jednocześnie żadna ze stron nie zmieniła swojego stanowiska: Seul zamierzał 25 listopada wycofać się z porozumienia wywiadowczego

**Seul zawiesił
decyzję o
wycofaniu się z
GSOMIA**

Rząd postanowił
warunkowo przedłużyć
porozumienie
wywiadowcze z Japonią,
jednak zastrzegł, że w
każdej chwili może się z
niego wycofać.

GSOMIA jeśli Tokio nie zrezygnuje z restrykcji handlowych. Natomiast Japonia żądała odwołania wyroku koreańskiego Sądu Najwyższego w sprawie odszkodowań dla przymusowych robotników w czasie drugiej wojny światowej.

6 listopada: Partia Wolność Korei ogłosiła chęć zjednoczenia opozycji przed wyborami parlamentarnymi w 2020 roku. Partia Wolność Korei poszukuje możliwości stworzenia konserwatywnego bloku z innymi partiami opozycyjnymi przed przyszłorocznymi wyborami parlamentarnymi. Lider LKP Hwang Kyo-ahn formalnie zaproponował utworzenie organu konsultacyjnego, który ma omówić szczegóły integracji pozostałych partii konserwatywnych w celu „zakwestionowania liberalnych rządów Moon Jae-ina i Partii Demokratycznej”.

13 listopada: budowa nowoczesnych fabryk ma być odpowiedzią na problemy demograficzne Korei Południowej. Minister Finansów Hong Nam-ki ogłosił, że do 2022 roku powstanie dziesięć stref przemysłowych typu „smart”, związanych z cyfryzacją gospodarki. W obszarach tych ma powstać trzydzieści tysięcy nowoczesnych „inteligentnych” fabryk. Mają być to zakłady o wysokim stopniu cyfryzacji i digitalizacji informacji, co ma się przełożyć na wydajniejsze zarządzanie procesami produkcji oraz dystrybucji, a także zwiększyć bezpieczeństwo. Wspieranie tego typu fabryk jest jednym z rządowych rozwiązań problemu starzejącego się społeczeństwa. Z problemem zmniejszającej się liczby ludności w wieku produkcyjnym boryka się także wojsko, które również zapowiedziało rozwój nowoczesnych technologii takich jak drony czy bezzałogowe samoloty, które zrównoważą zmniejszającą się liczbę żołnierzy.

14 listopada: Seul promował współpracę z ASEAN. Koreański Instytut Międzynarodowej Polityki Gospodarczej (KIEP) zorganizował międzynarodową konferencję pod hasłem „ASEAN i Korea: partnerstwo dla dobrobytu”, podczas której doradcy Prezydenta Moon Jae-ina promowali „Nową Politykę Południową” przed nadchodzącym szczytem ASEAN + Korea w Busan. W trakcie konferencji spotkali się eksperci z Korei Południowej i państw członkowskich ASEAN, aby omówić współpracę w kontekście zmieniającego się globalnego porządku gospodarczego.

15 listopada: Waszyngton przekonywał Seul do odnowienia porozumienia wywiadowczego GSOMIA. Sekretarz Obrony Stanów Zjednoczonych Mark Esper spotkał się w Seulu z Prezydentem Moon Jae-inem oraz Ministrem Obrony Jeong Kyeong-doo, aby omówić kwestie związane ze wspólnym sojuszem z Japonią. Waszyngton stanowczo opowiedział się za koniecznością przedłużenia porozumienia o wymianie informacji wywiadowczych z Tokio. Sekretarz Obrony zapewnił, że zwróci się także do Japonii w sprawie rozwiązania obecnego konfliktu między Tokio i Seulem dla „dobra trójstronnego sojuszu”. Obie strony poruszyły także temat podziału kosztów stacjonowania wojsk amerykańskich w Korei Południowej.

19 listopada: Zgromadzenie Narodowe przyjęło ponad osiemdziesiąt nowych ustaw. Pomimo trwających od wiosny tego roku protestów największej partii opozycyjnej, Zgromadzenie Narodowe kontynuowało prace nad nowymi ustawami. Podczas regularnej sesji parlamentarnej przyjęto nowe uchwały, które nie wzbudzały politycznych sporów. Dzięki takiemu podziałowi udało się przyjąć wiele nowych przepisów, m.in: z zakresu polityki przeciwpożarowej i podniesienia statusu strażaków do rangi urzędników państwowych, które wcześniej nie mogły zostać uchwalone z powodu bojkotu całej sesji plenarnej. Wzbudzające kontrowersje reformy systemu wyborczego czy systemu sądownictwa, za zgodą wszystkich partii poza opozycyjną Partią Wolność Korei (LKP) mają być procedowane w specjalnym, przyspieszonym trybie.

20 listopada: lider największej partii opozycyjnej rozpoczął strajk głodowy. Przewodniczący konserwatywnej Partii Wolność Korei (LKP) Hwang Kyo-ahn rozpoczął strajk głodowy, aby zwrócić uwagę na „kryzys narodowy”, który według opozycji został spowodowany polityką Prezydenta Moon Jae-ina w zakresie bezpieczeństwa. Lider opozycji zapowiedział „walkę na śmierć i życie” w obronie demokracji, która ma być zagrożona reformami, przyjmowanymi przez parlament w trybie przyspieszonym. W kwestii bezpieczeństwa LKP sprzeciwiła się decyzji o nieprzedłużeniu porozumienia wywiadowczego z Japonią (GSOMIA). Pomimo prób negocjacji podejmowanych przez Błękitny Dom, Hwang Kyo-ahn kontynuował strajk przez osiem dni aż stracił przytomność i trafił do szpitala.

22 listopada: Korea Południowa odnowiła porozumienie wywiadowcze z Japonią. Seul, pomimo wcześniejszych zapowiedzi, podjął decyzję o przedłużeniu porozumienia w sprawie dzielenia się informacjami wywiadowczymi (GSOMIA). Duży wpływ na zmianę stanowiska rządu południowokoreańskiego miał Waszyngton, który obawiał się osłabienia trójstronnego sojuszu. Natomiast Błękitny Dom poinformował, że na zmianę decyzji w ostatniej chwili przed wygaśnięciem paktu miały wpływ zapewnienia Tokio o rozważeniu nałożonych na Koreę Południową ograniczeń handlowych. Jednak już 24 listopada, zaledwie dwa dni po warunkowym zawieszeniu decyzji o wycofaniu się z paktu GSOMIA, Premier Abe Shinzo zaprzeczył twierdzeniom Błękitnego Domu o ponownym rozważeniu ograniczeń handlowych. Pomimo utrzymania porozumienia wywiadowczego oraz decyzji o czasowym zawieszeniu skargi złożonej do Światowej Organizacji Handlu w sprawie japońskich ograniczeń handlowych, relacje na linii Tokio-Seul pozostały napięte. Obniżył się także poziom wzajemnego zaufania, co można zaobserwować we wzajemnych oskarżeniach dotyczących oświadczenia Błękitnego Domu. Należy również wskazać, że z badań opinii publicznej w Korei Południowej wynika, że ponad 55% Koreańczyków popierało decyzję o wycofaniu się z paktu GSOMIA.

25-26 listopada: w Busan odbył się szczyt w formacie ASEAN+Korea. Korea Południowa była gospodarzem szczytu Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej, podczas którego omówiono zarówno współpracę Seulu z całą organizacją, jak i wzmocnienie dwustronnej współpracy między poszczególnymi państwami. Przemawiając na posiedzeniu ogólnym Prezydent Moon Jae-in nakreślił kierunki rozwoju współpracy z ASEAN na wielu płaszczyznach. Jednym z istotnych elementów ma być zwiększenie wymiany kulturowej: według Seulu przemysł kulturowy jest jednym z najbardziej obiecujących sektorów wzrostu gospodarczego, czego przykładem jest sukces tzw. „koreańskiej fali”. Korea Południowa zapowiedziała, że zamierza dążyć do bardziej zrównoważonej współpracy na płaszczyźnie wymiany kulturowej. W tym celu ma zostać utworzona wspólna organizacja, prowadząca działania w zakresie promocji i edukacji na temat kultury zarówno koreańskiej, jak i państw ASEAN. Do tej pory dyplomacja kulturowa z postaci „koreańskiej fali” była przede wszystkim jednostronna i zakładała wyłącznie promocję koreańskich produktów kulturowych za granicą. Prezydent Moon Jae-in wyraził także nadzieję na wzmocnienie współpracy gospodarczej, czego wyrazem jest chęć jak najszybszego ukończenia prac nad porozumieniami o wolnym handlu z poszczególnymi państwami stowarzyszenia. Południowokoreański Prezydent nazwał szczyt w Busan „prologiem do Nowej Polityki Południowej 2.0”, wskazując na wzrastające znaczenie regionu Azji Południowo-Wschodniej w koreańskiej polityce zagranicznej.

29 listopada: sesja parlamentarna została odwołana z powodu groźby strajku opozycji. Zgromadzenie Narodowe nie zwołało zaplanowanej sesji plenarnej po tym, jak Partia Wolność Korei (LKP) ogłosiła, że zamierza zastosować obstrukcję parlamentarną, aby zablokować obrady w sprawie spornych reform. Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego Moon Hee-sang zdecydował się nie zwoływać sesji plenarnej, powołując się na brak kworum: rządząca Partia Demokratyczna oraz pozostałe mniejsze ugrupowania odmówiły uczestnictwa, żądając od LKP odwołania taktyki obstrukcji parlamentarnej. Zgodnie z ustawą parlamentarną, jeśli jedna trzecia posłów złoży wniosek o obstrukcję ustawy, która miała być omawiana podczas sesji plenarnej, dozwolone są nieograniczone dyskusje. Paraliż parlamentu może opóźnić uchwalenie budżetu na przyszły rok, gdyż 2 grudnia upływa termin przyjęcia wniosku budżetowego.

II. KOREA POŁUDNIOWA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

31 października: koreański przemysł obronny został zaprezentowany w Warszawie. Polskie biuro Koreańskiej Agencji Promocji Handlu i Inwestycji (KOTRA) oraz Centrum Wsparcia Handlu Przemysłu Obronnego Korei (KODITS)

zorganizowały w Warszawie seminarium, podczas którego zaprezentowano ofertę koreańskich firm. Spotkanie było także okazją do dyskusji na temat efektywnej sprzedaży w tej branży: Korea Południowa należy do czołówki eksporterów uzbrojenia na świecie. W Korei Południowej za przemysł zbrojeniowy odpowiada aż pięć podmiotów, w tym Ministerstwo Obrony oraz Ministerstwo Handlu Przemysłu i Energii. Pozostałymi podmiotami są organizacje takie jak KOTRA. Natomiast KODITS zostało powołane, aby koordynować pracę wszystkich pięciu instytucji. W wydarzeniu udział wzięła także Ambasador Republiki Korei Sun Mira, która zwróciła uwagę na rosnące znaczenie współpracy na płaszczyźnie przemysłu obronnego.

14 listopada: Ambasador Czech wręczył listy uwierzytelniające Prezydentowi Korei Południowej. Prezydent Moon Jae-in odebrał listy uwierzytelniające od Gustawa Slamečki, który objął funkcję Ambasadora Czech w Seulu. Podczas spotkania z koreańskim Prezydentem, nowy Ambasador rozmawiał o znaczeniu dwustronnego strategicznego partnerstwa oraz przypadającej na przyszły rok 30. rocznicy nawiązania relacji dyplomatycznych.

16 listopada: w Seulu otwarto wystawę poświęconą upadkowi „żelaznej kurtyny”. Wystawa została zorganizowana pod auspicjami Prezydenta Czech oraz przy współdziałaniu ambasad Czech, Polski, Słowacji i Węgier. W ceremonii otwarcia uczestniczył nowy Ambasador Czech Gustaw Slamečka, który szczegółowo opowiadał o upadku „żelaznej kurtyny”. Wydarzenie miało na celu promocję wiedzy na temat wydarzeń w Europie Środkowo-Wschodniej.

16-17 listopada: we Wrocławiu odbyło się spotkanie „Polska-Korea 30 lat razem”. Wrocław z okazji 30. rocznicy nawiązania relacji dyplomatycznych z Koreą Południową zdecydował się zorganizować serię spotkań mających na celu budowanie relacji między Koreańczykami i Polakami. Dzięki obecności południowokoreańskich firm, we Wrocławiu stale lub tymczasowo mieszka wielu Koreańczyków, co przyczyniło się nawet do powstawania całych osiedli koreańskich. Poprzez spotkania władze Wrocławia zamierzają przybliżyć polską i koreańską kulturę, aby w ten sposób przyczynić się do lepszej integracji lokalnej.

18 listopada: w Budapeszcie zostało otwarte największe w Europie Centrum Kultury Koreańskiej. Podczas ceremonii otwarcia węgierski Wiceminister Spraw Zagranicznych Andras Baranyi zwrócił uwagę, że Węgry były pierwszym państwem bloku wschodniego, które trzydzieści lat temu nawiązało relacje dyplomatyczne z Koreą Południową. Według Ambasadora Choi Kyoo-sika otwarcie Centrum Kultury Koreańskiej w Budapeszcie oraz planowane na początku przyszłego miesiąca otwarcie podobnej placówki w Seulu jest wyrazem przyjaźni między obydwojema narodami.

21 listopada: południowokoreańska Ambasada uczestniczyła w otwarciu bezpośredniego połączenia kolejowego między Polską i Chinami. Ambasador Sun Mira uczestniczyła w otwarciu połączenia kolejowego, które jest wspólnym przedsięwzięciem Zarządu Morskiego Portu Gdańsk, DCT Gdańsk oraz firmy Adampol. Podczas ceremonii Ambasador Sun Mira wyraziła nadzieje, że nowe połączenie kolejowe przyczyni się także do zwiększenia współpracy z Koreą Południową w regionie Europy Środkowo-Wschodniej.

25 listopada: południowokoreańska firma rozważa budowę fabryki baterii do samochodów elektrycznych w Serbii. Przedstawiciele koreańskiej firmy Kyungshin, specjalizującej się w częściach do samochodów elektrycznych, odbyli spotkania robocze z burmistrzami gmin Smederevska Palanka i Velika Plana w centralnej Serbii. Firma Kyungshin zamierza zainwestować 24 miliony euro w budowę fabryki części do akumulatorów w Europie Środkowo-Wschodniej.

28 listopada: Korea Południowa i Węgry zamierzają rozszerzyć współpracę wojskową. W Seulu odbyło się spotkanie ministrów obrony Węgier Tibora Benko i Korei Południowej Jeong Kyeong-doo. Obie strony zgodził się, że 30. rocznica nawiązania relacji dyplomatycznych jest dobrym momentem stworzenia formalnych ram współpracy wojskowej. Podczas spotkania podpisano memorandum, w którym wskazano obszary rozwoju współpracy dwustronnej. Obejmują one badania wojskowe, rozwój technologii i produkcję uzbrojenia. Ponadto pogłębiona zostanie współpraca w zakresie wymiany informacji wojskowych i doświadczeń związanych z obronnością, a także zostaną przeprowadzone konsultacje dotyczące polityki obronnej.

30 listopada: północnokoreański wysłannik do Czech powrócił do Pjongjangu. Południowokoreańska Narodowa Agencja Wywiadowcza doniosła, że przyrodni brat poprzedniego przywódcy KRLD Kim Jong-ila powrócił do Korei Północnej. Kim Pyong-il w 1988 roku został mianowany specjalnym wysłannikiem Pjongjangu do Budapesztu. Następnie przez siedemnaście lat pełnił funkcję ambasadora w Polsce, by w 2015 roku objąć stanowisko w Pradze. Zanim Kim Pyong-il został dyplomatą w Europie Środkowo-Wschodniej, był rozważany jako następca Kim Il-sunga (Kim Ir Sena). Odwołanie go po czterdziestu latach z misji zagranicznej i wezwanie do Pjongjangu wzbudziło spekulacje na temat przyczyn tej decyzji. Obecny Przewodniczący KRLD może chcieć dokonać egzekucji wuja, aby pozbyć się osób, które ewentualnie mogą zagrozić jego władzy. W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że od momentu objęcia władzy przez Kim Jong-una miała miejsce egzekucja Jang Song-taeka oraz zamach na Kim Jong-nama. Odwołanie Kim Pyong-ila może wiązać się także ze zmianą pokoleniową wśród elit władzy KRLD: Przewodniczący Kim Jong-un obsadza najważniejsze państwowe stanowiska młodszymi i zaufanymi

ludźmi, a obecnie mógł rozpocząć podobną zmianę na froncie dyplomatycznym, gdyż do Europy Środkowo-Wschodniej ma być wysłany nowy dyplomata.

III.RELACJE MIĘDZYKOREAŃSKIE

6 listopada: Seul rozpoczął promocję projektu przekształcenia strefy zdemilitaryzowanej w globalną strefę pokoju. Błękitny Dom z wykorzystaniem mediów społecznościowych rozpoczął promocję inicjatywy, którą Prezydent Moon Jae-in ogłosił na ostatnim Zgromadzeniu Ogólnym ONZ w Nowym Jorku. W materiałach promocyjnych Korea Południowa podkreśliła nie tylko historyczne znaczenie tego regionu, ale także jego wartość ekologiczną jako rezerwatu przyrody nienaruszonego działalnością człowieka. Błękitny Dom zwrócił również uwagę, że na początku grudnia zeszłego roku zakończono proces likwidacji części posterunków granicznych po obu stronach międzykoreańskiej granicy, do czego odwołano się w materiałach promocyjnych. Działania rządu mają na celu zwiększenie międzynarodowego poparcia dla inicjatywy Prezydenta Moon Jae-ina.

8 listopada: uchodźcy z Korei Północnej zażądali lepszej ochrony ze strony południowokoreańskiego rządu. Na placu Gwanghwamun w Seulu odbył się protest organizacji zrzeszającej uciekinierów z Korei Północnej, którzy żądali wszczęcia śledztwa w sprawie śmierci z niedożywienia rodziny uchodźców. Sprawy tej nie udało się rozwiązać od lipca tego roku, kiedy znaleziono martwą rodzinę. Od tego czasu państwowa organizacja opiekująca się uciekinierami Korea Hana Foundation prowadziła negocjacje z grupami zrzeszającymi północnokoreańskich uciekinierów, którzy nie zgadzali się na odprawienie ceremonii pogrzebowych bez dokładnego śledztwa. Ostatecznie Korea Hana Foundation zdecydowała się dokończyć formalności pogrzebowe, co spowodowało nową falę protestów. Uciekinierzy z Korei Północnej domagają się lepszej ochrony ze strony południowokoreańskiego rządu. Państwowe organizacje zapewniają pomoc w zakwaterowaniu, znalezieniu pracy lub rozpoczęciu nauki jedynie przez okres pięciu lat od opuszczenia Korei Północnej. Uciekinierzy wskazują, że po tym czasie pozbawieni rządowego wsparcia popadają w skrajne ubóstwo.

10 listopada: Waszyngton i Seul opracowują „plan awaryjny” na wypadek porażki tegorocznych negocjacji z Koreą Północną. Szef Prezydenckiego Biura ds. Bezpieczeństwa Chung Eui-yong poinformował, że wraz z Waszyngtonem opracowują wspólne stanowisko na wypadek braku postępów w negocjacjach z KLRD w kwestii denuklearyzacji. Strona południowokoreańska dowiedziała się, że Stany Zjednoczone naciskają na KLRD do wywiązania się z wcześniejszych obietnic

i podjęcia rozmów negocjacyjnych jak najszybciej. Jednocześnie nie został ustalony żaden konkretny termin i trudno przewidzieć, czy dialog zostanie wznowiony jeszcze w tym roku. Chun Eui-yong poinformował także, że rząd bada „realistyczne sposoby” kontynuowania współpracy między koreańskiej przy jednoczesnym wzmacnianiu systemu obrony przy wsparciu Stanów Zjednoczonych. Słowa szefa Prezydenckiego Biura Bezpieczeństwa mogą wskazywać, że Korea Południowa nie zamierza zrezygnować ze wspólnych manewrów wojskowych ze stroną amerykańską.

19 listopada: Seul zamierza zezwolić na indywidualne wjazdy do strefy zdemilitaryzowanej. Rada Promocji i Wymiany Międzykoreańskiej w południowokoreańskim Ministerstwie ds. Zjednoczenia zatwierdziła budżet (ponad milion dolarów amerykańskich) na utworzenie nowego systemu zarządzania wjazdami do Panmundżom. Jednym z elementów nowego systemu ma być strona internetowa, za pośrednictwem której będzie można składać wnioski o wjazd w celach turystycznych do Panmundżom. Do tej pory obszar ten mógł być zwiedzany jedynie przez grupy zorganizowane, a nie indywidualnych turystów. Ma zostać także skrócony czas rozpatrywania wniosków, który obecnie trwa około 60 dni. Ministerstwo ds. Zjednoczenia nie podało, czy nowy system obejmie także cudzoziemców, których wnioski są obecnie składane za pośrednictwem agencji turystycznych i rozpatrywane na innych zasadach.

21 listopada: KRLD odrzuciła zaproszenie do uczestnictwa w szczycie ASEAN+Korea w Busan. Prezydent Moon Jae-in wyraził ubolewanie ze względu na odrzucenie przez Przewodniczącego Kim Jong-una zaproszenia do uczestniczenia w szczycie ASEAN + Korea. Południowokoreański Prezydent uznał to za „straconą okazję” do zdobycia międzynarodowego poparcia dla procesów pokojowych na Półwyspie Koreańskim. Pomimo odrzuconego zaproszenia, Błękitny Dom zamierza kontynuować wysiłki dyplomatyczne w celu zdobycia „globalnego zrozumienia i wsparcia” dla współpracy międzykoreańskiej. Prezydent Moon Jae-in wyraził nadzieję na wznowienie częstych spotkań obu stron, także na najwyższym szczeblu państwowym. Strona północnokoreańska uznała wizytę Przewodniczącego Kim Jong-una w Busan za „bezcelową” z powodu braku postępów we wdrażaniu międzykoreańskich porozumień, osiągniętych na poprzednich szczytach.

29 listopada: północnokoreańskie testy raketowe zostały uznane przez Seul za ostrzeżenie. Narodowa Agencja Wywiadowcza (NIS) dokonała analizy ostatnich północnokoreańskich testów raketowych, w tym ćwiczeń z wykorzystaniem nowej wyrzutni. W ocenie NIS KRLD „z premedytacją” przeprowadziła ćwiczenia artyleryjskie w pobliżu granicy między koreańskiej na Morzu Żółtym, a także testy nowej wyrzutni w rejonie Morza Japońskiego (Wschodniego). NIS nie uznała tych manewrów za bezpośrednie zagrożenia, ale za ostrzeżenie dla Seulu i Waszyngtonu, że może powrócić do wcześniejszych prowokacji, jeśli nie uda się

osiągnąć porozumienia ze Stanami Zjednoczonymi do końca tego roku. Korea Północna w ostatnich miesiącach zaczęła wywierać nacisk na Stany Zjednoczone, aby wyszły z propozycją rozwiązania impasu w negocjacjach w kwestii denuklearyzacji. Waszyngton miał zaproponować spotkanie w grudniu, ale Pjongjang nie jest skłonny do podjęcia rozmów bez wcześniejszych konkretnych propozycji. Południowokoreańska Narodowa Agencja Wywiadowcza przewiduje dalsze prowokacyjne działania ze strony KRLD.

29 listopada: Korea Południowa rozważa naprawę budynków w Górach Diamentowych. Ministerstwo ds. Zjednoczenia poinformowało, że naprawa obiektów w kurorcie w Górach Diamentowych jest rozważana przez rząd. Seul w obliczu możliwości zamknięcia wspólnego projektu turystycznego jest gotowy podjąć w tej sprawie dialog z Koreą Północną. Zamiast zgody na wyburzenie obiektów, Seul rozważa zaproponowanie ich modernizacji. Rozwiązanie takie może nie zostać przyjęte przez Pjongjang, który oczekuje możliwie najszybszego wznowienia projektu turystycznego, a nie samej renowacji budynków. Pomimo nalegań Seulu, do tej pory nie udało się przeprowadzić dwustronnych konsultacji w tej sprawie.

KOMENTARZ

Szczyt stowarzyszenia ASEAN i Korei Południowej w Busan był zwieńczeniem tegorocznych działań koreańskiego rządu na rzecz wzmocnienia współpracy gospodarczej i politycznej z regionem Azji Południowo-Wschodniej. W 2017 roku rząd południowokoreański pod przewodnictwem Prezydenta Moon Jae-ina ogłosił kluczowe regionalne inicjatywy, które zakładały budowę silniejszych powiązań gospodarczych. Jedną z nich dotyczyła w całości Półwyspu Koreańskiego i miała być realizacją wizji trwałego pokoju i współpracy gospodarczej między obydwoma Koreami. Pozostałe dwie, nazwane „Nową Polityką Północną” i „Nową Polityką Południową”, wskazywały nowe kierunki koreańskiej polityki zagranicznej poza typowych dyplomatycznych partnerów: Chiny, Japonię i Stany Zjednoczone. „Nowa Polityka Południowa” została ogłoszona w trakcie szczytu APEC w Wietnamie oraz spotkania w formacie ASEAN+3 na Filipinach. Jednym z kluczowych elementów tej polityki była budowa strategicznych relacji z Indiami oraz Stowarzyszeniem Azji Południowo-Wschodniej, a także jego państwami członkowskimi. Do koordynowania inicjatyw gospodarczych i społeczno-kulturalnych związanych z „Nową Polityką Południową” został powołany specjalny komitet prezydencki. Hasłem przewodnim nowej polityki zagranicznej skierowanej na Azję Południowo-Wschodnią zostało „Trzy P: ludzie, dobrobyt i pokój” (od people, prosperity and peace). W tym roku rząd

południowokoreański aktywnie realizował założenia tej inicjatywy, czego efektem było wiele dwustronnych spotkań najwyższych państwowych urzędników, w tym Prezydenta Moon Jae-ina z przedstawicielami władz i środowisk biznesowych poszczególnych państw członkowskich ASEAN. Szczyt ASEAN+Korea w Busan był jednym z największych wydarzeń dyplomatycznych zorganizowanych przez administrację Moon Jae-ina. Podczas posiedzenia ogólnego Korea Południowa zaproponowała dalszy rozwój współpracy, w efekcie której zostaną zawarte dwustronne porozumienia o wolnym handlu oraz utworzone organizacje multilateralne, wspierające m.in. wymianę kulturową. Podczas dwustronnych i wielostronnych spotkań towarzyszących szczytowi wskazano płaszczyzny współpracy, wśród których znalazły się inwestycje, infrastruktura, nauka i technologia. Zgodzono się, że współpraca między ASEAN i Koreą Południową ma przyczynić się do realizacji kluczowych inicjatyw poszczególnych państw: ze strony koreańskiej jest to „Nowa Polityka Południowa”, która przykładowo w relacjach z Bangkokiem ma wspierać politykę „Tajlandia 4.0”, która polega na przyspieszeniu rozwoju innowacyjnych gałęzi przemysłu. Wytworzenie synergii pomiędzy inicjatywami różnych państw ma utworzyć mechanizm współpracy Korei Południowej z ASEAN na płaszczyznach wspólnego zainteresowania.

Należy zauważyć, że polityka administracji Moon Jae-ina względem partnerstwa z państwami członkowskimi ASEAN różni się od wcześniejszej wizji rozwoju relacji z tym regionem. Korea Południowa nie skupia się wyłącznie na własnych korzyściach, w zamian proponując wzajemnie korzystną współpracę skierowaną na przyszłość. Zapowiadany dobrobyt ma być budowany nie tylko za pomocą dzielenia się doświadczeniem z krajami rozwijającym się w Azji Południowo-Wschodniej, ale poprzez stworzenie fundamentów długoterminowego rozwoju, chociażby poprzez rozwój infrastruktury i inwestycje. Ponadto inicjatywa ta ma być coraz bardziej instytucjonalizowana, dzięki czemu działania będą lepiej skoordynowane i nie zejdą na drugi plan w obliczu innych kwestii, jak relacje międzykoreańskie. Zaproponowane przez Prezydenta Moon Jae-ina zwiększenie wymiany kulturowej ma także znaczenie w samej Korei Południowej: zwiększenie wiedzy i zainteresowania na temat państw członkowskich ASEAN ma przyczynić się do wzrostu poparcia opinii publicznej dla inicjatywy „Nowej Polityki Południowej”.

Istotnym obszarem zainteresowania Korei Południowej jest także region rzeki Mekong. W Busan odbył się także pierwszy szczyt Mekong – Korea Południowa, w którym uczestniczyli, obok Prezydenta Moon Jae-ina, przywódcy takich państw jak Kambodża, Laos, Mjanma, Tajlandia i Wietnam. Podczas szczytu przyjęto porozumienie zatytułowane „Deklaracja Mekong-Han dla ustanowienia partnerstwa na rzecz ludzi, dobrobytu i pokoju”. W dokumencie wskazano siedem obszarów współpracy: kultura i turystyka, rozwój zasobów ludzkich, rolnictwo, infrastruktura, technologie informacyjno-komunikacyjne, środowisko naturalne oraz nietradycyjne

wyzwania w zakresie bezpieczeństwa. Wspólne działania mają na celu rozwój regionu rzeki Mekong, porównywalny do „cudu nad rzeką Han”, jak nazywany jest szybki rozwój gospodarczy Korei Południowej. Seul zakłada długoterminowe efekty wzajemnej współpracy, zwiększenie produktywności rolniczej czy zaawansowania technologicznego w zgodzie z czwartą rewolucją przemysłową państw tego regionu ma być korzystne dla współpracy gospodarczej z koreańskimi przedsiębiorcami.

Decyzja o przedłużeniu umowy o wymianie informacji wywiadowczych nie rozwiązała konfliktu na linii Tokio-Seul. Podjęta w ostatniej chwili przed wygaśnięciem porozumienia decyzja południowokoreańskiego rządu została z ulgą przyjęta przede wszystkim przez Stany Zjednoczone. Choć Błękitny Dom podał oficjalnie informację, że na decyzję o zmianie stanowiska wpływ miały zapewnienia Tokio o ponownym rozważeniu ograniczeń handlowych, to nie ulega wątpliwości, że w rzeczywistości dużą rolę odegrała presja ze strony Waszyngtonu. Stany Zjednoczone wcześniej nie interweniowały w spór handlowy między Koreą Południową i Japonią, jednak ogłoszona w sierpniu decyzja o wycofaniu się z paktu GSOMIA, który ma kluczowe znaczenie dla przeciwdziałania zagrożeniu ze strony KRLD czy Chin, zmieniły stanowisko Waszyngtonu. Należy zauważyć, że Stany Zjednoczone nie podjęły się rzeczywiście roli mediatora w sporze handlowym i historycznym, a skupiły się wyłącznie na kwestiach bezpieczeństwa. Seul został jedynie zapewniony, że Waszyngton podejmie rozmowy z Tokio w sprawie ograniczeń handlowych. Jednak wysiłek „dyplomatyczny” Waszyngtonu skupił się przede wszystkim na wywieraniu presji na Koreę Południową. W ostatnich miesiącach sojusznicy prowadzili negocjacje w innej istotnej kwestii: podziału kosztów stacjonowania amerykańskich wojsk w Korei Południowej. Prezydent Donald Trump w tej sprawie zażądał zwiększenia udziału Seulu w podziale kosztów. Wobec oporu Korei Południowej w sprawie paktu GSOMIA i kwestii podziału kosztów, Stany Zjednoczone postanowiły przyjąć twarde stanowisko, wycofując się z negocjacji. Seul, nie mogąc sobie pozwolić na pogorszenie relacji z Waszyngtonem w obliczu trudnych negocjacji w sprawie podziału kosztów, podjął decyzję o warunkowym przedłużeniu porozumienia, licząc także, że sojusznik bardziej aktywnie zaangażuje się w rozwiązanie sporu z Japonią. Ze względu na opinię publiczną nie można było jednak podać wpływu Stanów Zjednoczonych na zmianę decyzji, tylko wykazać chęć Japonii do rozwiązania konfliktu handlowego. Tokio natomiast, także ze względu na własną opinię publiczną, oświadczyło, że nie zgodziło się na żadne kompromisy. Decyzja Seulu miała więc znaczenie strategiczne. Przede wszystkim porozumienie zostało przedłużone warunkowo, z możliwością zerwania go przez Koreę Południową w każdej chwili. Ponadto, pakt GSOMIA dotyczy trójstronnego sojuszu, a nie tylko Korei Południowej i Japonii. Jest to kwestia bezpieczeństwa, związana z zagrożeniem ze strony KRLD (i rosnących w

siłę Chin). Gdyby Seul wycofał się z porozumienia, Waszyngton zyskałby argument za wycofaniem wojsk.

„Przetrwanie” porozumienia GSOMIA może być jedynie chwilowym zwycięstwem Waszyngtonu. Korea Południowa i Japonia nie zbliżyły się do rozwiązania podstawowych problemów, które spowodowały eskalację konfliktu: zniesienia ograniczeń handlowych i rozwiązania sporów historycznych. Po zakończeniu negocjacji ze Stanami Zjednoczonymi w sprawie podziału kosztów może dojść do kolejnej eskalacji konfliktu.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

